

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ ПОЛІТИКИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ З УРАХУВАННЯМ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ

Стрішкова Ю.С., здобувачка вищої освіти,
Ізмаїльський державний гуманітарний університет, м. Ізмаїл, Україна
Рубан А.К., кандидат педагогічних наук, доцент,
Ізмаїльський державний гуманітарний університет, м. Ізмаїл, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0427-3551>

Економічна безпека як складне соціальне явище є предметом комплексних наукових досліджень. Представники різних наукових дисциплін вивчають проблему економічної безпеки з метою розв'язання спеціальних завдань у рамках своєї специфіки.

Зокрема, політологів, які цікавляться економічною безпекою, хвилюють наслідки економічної політики різних суб'єктів та акторів; юристів-правові норми та гарантії економічної безпеки, легітимність відповідних структур; соціологів громадська думка та динаміка змін громадської думки під впливом різних чинників(загроз та небезпек економічної взаємодії держави та громадян); економісти намагаються проаналізувати економічні відносини та економічну діяльність з точки зору забезпечення безпеки [2].

Економічна безпека – це складна, багатофакторна категорія, яка забезпечує стійкість до зовнішніх і внутрішніх загроз та характеризує здатність національної та регіональної економіки до самовідтворення з метою задоволення потреб людини, суспільства і держави на даному рівні розвитку.

Економічна безпека характеризується захищеністю регіональної економіки та економічної інтересів регіональних громад від дестабілізуючих факторів, узгодженістю регіональних інтересів в економічній, соціальній та екологічній сферах, здатністю регіональної економічної системи раціонально використовувати економічний потенціал регіону та відтворювати себе при дотриманні соціальних та економічних вимог і обмежень. [1, с. 759].

З метою розробки концептуальних засад економічної безпеки в Україні та використання позитивних рис глобалізації для соціально-економічного розвитку держави необхідно вивчити міжнародний досвід забезпечення та вирішення проблем економічної безпеки.

Наприклад, економіка є важливою метою національної безпеки США. Адміністрація США розробила експортну стратегію з 65 конкретними рекомендаціями для приватного сектору щодо

збільшення експорту американської продукції. У США вже давно встановилися стабільні фінансові відносини між центром і регіонами. Ця економічна політика розвивається і постійно вдосконалюється. Це пов'язано з розподілом повноважень між різними рівнями влади. Штати практично мають такі ж податкові права, як і союз в цілому [3, с. 179].

У стратегії національної безпеки США чітко зазначено, що для підтримки високого рівня боєздатності армії необхідно підвищувати продуктивність і конкурентоспроможність економіки, освоювати нові зовнішні ринки і створювати нові робочі місця. Країни-члени ЄС мають значний позитивний досвід реалізації євроінтеграційних стратегій на регіональному рівні. За кордоном автономні уряди мають багатий економічний, правовий та фінансовий інструментарій та інструменти впливу для захисту регіональних інтересів та забезпечення регіональної соціально-економічної безпеки.

Політичний погляд на захист громадян, суспільства і держави в Республіці Болгарія від впливу внутрішніх і зовнішніх загроз національній безпеці викладено в Концепції національної безпеки, прийнятій Народними зборами в 1998 році.

Національними інтересами Республіки Болгарія вважаються:

- Підвищення рівня життя населення та якості соціальних і медичних послуг.
- Забезпечення державного суверенітету та економічної незалежності.
- Досягнення фінансової стабільності та високого рівня економічного і соціального розвитку.
- Підвищення ефективності внутрішньої та зовнішньої економічної політики.

До загроз економічній безпеці Республіки Болгарія можна віднести:

1. Значна економічна та соціальна диверсифікація країн континенту з непередбачуваними наслідками, які загрожують регіональній суспільно-політичній та соціально-економічній стабільності.
2. Поширення міжнародної фінансово-економічної злочинності, контрабанда товарів.
3. Торговельні, економічні та фінансові санкції проти сусідніх країн соціальна нестабільність держав, критичний стан національної економіки.
4. Зниження рівня життя населення, демографічна криза, міграційні процеси.

Шведська модель економічної безпеки пов'язана зі становленням і зміцненням Швеції як однієї з найбільш передових країн за рівнем соціально-економічного розвитку в другій половині 20-го століття і характеризується поєднанням ефективного управління, політичної стабільності, стійкого економічного зростання, високого рівня соціального захисту та належного соціального забезпечення.

Рациональна державна політика Швеції, яка надає найвищий пріоритет забезпеченню високої конкурентоспроможності національної економіки та належного добробуту суспільства, заохочує як корпоративне середовище, так і працівників до постійного покращення умов виробничої діяльності та підвищення продуктивності праці і прибутковості компаній. Тому досвід Швеції, особливо в економічній та безпековій політиці, становить великий інтерес для країн світу та Європи, особливо для «транзитних країн», до яких і належить Україна.

Як свідчить світовий досвід, враховуючи національні особливості України, найбільшого ефекту можливо досягти шляхом поєднання централізованого підходів до формування регіональної економіки та забезпечення економічної безпеки, а саме:

- Об'єктом безпосереднього впливу у забезпеченні економічної безпеки, як на національному, так і на регіональному рівні, має бути людина з її потенціалом та соціально-економічними проблемами.

- Співвідношення незалежного регулювання та державного впливу має базуватись на децентралізації та державній підтримці репресованих регіонів.

- Розвивати національну та регіональну економіку через інноваційне, інвестиційно орієнтоване економічне зростання.

- Національні ініціативи, регіональні стратегії та програми розвитку мають бути інструментами регіонального управління.

Концептуальний документ, який би визначав засади національної безпеки, в тому числі економічної, є вкрай необхідним. Наразі економічна безпека в Україні регулюється Законом України «Про Раду національної безпеки і оборони», Законом України «Про основи національної безпеки України», Стратегією національної безпеки України та Наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України № 1277 від 29 жовтня 2013 року «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки».

Однак слід зазначити, що перелічені в цих документах загрози та сфери діяльності не є чітко структурованими та диференційованими

відповідно до цілей, які становлять національну безпеку в цілому та економічну безпеку як окремі структурні елементи. Описана вище модель економічної безпеки може бути прикладом ефективного впровадження нової ідеології безпеки в Україні та регіоні, що базується на економічному та регіональному розвитку, захисті від зовнішніх та внутрішніх загроз, ефективному використанні державних ресурсів та задоволенні соціально-економічних потреб населення.

Література:

1. Антонова А.В. Перспективи удосконалення державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні крізь призму забезпечення економічної безпеки держави. *Публічне управління та регіональний розвиток*. 2023. № 21. С. 759-788.

2. Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року: Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України» від 11 серпня 2021 р. № 347. URL: <https://surl.li/btqikb>

3. Федосова К.В. Механізм формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки в зарубіжних країнах. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління*. 2024. № 1(20). С. 179-188.

МЕНЕДЖМЕНТ КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА

Сумець А.Є., здобувач вищої освіти*,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна
ORCID ID: <http://orcid.org/0009-0006-9957-6481>

Якість є системним поняттям, яке відбиває ефективність усіх сторін діяльності підприємства і забезпечується низкою організаційно-технічних, психофізіологічних та соціально-економічних факторів. Проблема менеджменту контролю якості - багатогранна і має науково-технічний і організаційний аспекти [1]. В сучасних умовах євроінтеграції України питання якості набувають принципово важливого значення, адже насиченість розвинутого ринку сільськогосподарської продукції примушує виробників запроваджувати сучасні стандарти якості. У цьому сенсі практичного значення набувають питання удосконалення системи менеджменту контролю

* Науковий керівник – Нагасєв В.М., д.п.н., професор